

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 167
אייר תשע"ח

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

עשה באמת, אבל בעקבות השאלות ננסנו לבדוק, והמציאות שהתבררה לנו עינינו היתה גרועה פי כמה ממה שחשבנו, באופן שכל מי שיועד משהו קטן בעירוב, יבחין שהעירוב אינו כשר.

אחד הדברים הניכרים שהיו בעירוב הזה, שמתחו את החושים בעזרת חוט נוסף שקשור על החוט העליון, ומותח אותו כלפי מטה, והחוט העליון שאמור לשמש כמשקוף של הפתח הולך בצורה מעוקמת, עם שינוי זווית חדה באמצע. במצב כזה אי אפשר להחשיב את החוט למשקוף, כי המשקוף חייב להיות אחיד מעמוד לעמוד, וגם הפוסקים שלא אסרו חוט ששוקע, אבל במקום שיש שינוי זווית חדה [שנקרא שבירה] נחשב שהוא מחולק לשני משקופים ואי אפשר להכשירו.

הדבר הזה חזר על עצמו כמה פעמים בישוב הנ"ל, וניכר שהוא נעשה במכוון מחוסר ידיעה בהלכות. כפי הנראה המטרה היתה למתוח חוטים שהיו רופפים מאוד, וכיון שהם עשויים מחוטי ברזל, אי אפשר למתוח אותם ע"י משיכה מלמטה, שימשוך את החוט הישוב מעל העמוד ולכן מתוחו את אמצע החוט כלפי מטה. אך דבר זה עשה בעיה חמורה יותר, כי בחוט מתגנדר ושוקע יש עוד צד להכשירו בשעת הדחק, אבל חוט שמשנה זווית הוא חמור יותר, ואין להכשירו כלל.

מדבר זה רואים שוב, כמה חשוב להקפיד על כשרות טובה ומוסמכות, ולא להסתמך בשום אופן על עירובים שאינם נבדקים כדן ע"י כשרות מוכרת ומוסמכת לדיני עירובין.

שיעורים רבים ומגוונים, בהלכות האקטואליות בעירובים בזמנינו

במסגרת הפעילות של מוקד העירוב, ללימוד ההלכות המעשיות בעירובין לכלל הציבור, וללמוד עד כמה הדברים נוגעים לכל אדם ולא רק לאחראי על העירוב, נערכו בימים אלו כמה שיעורים ברחבי הארץ, לגילאים שונים ובנושאים שונים. ביום שישי האחרון נמסר שיעור באחד מהת"ת בבני ברק, לילדי כתה ד', שלומדים כעת משניות עירובין. ובשבוע הקרוב יימסר בעז"ה שיעור נוסף בת"ת אחר לילדי כתה ח' שלומדים משניות עירובין. שיעורים אלו מלמדים את מושגי היסוד של עירובין, מהו איסור הוצאה ואיסור טלטול, מה הם ארבעת הרשויות שקבעו חז"ל, רשות הרבים ורשות היחיד, כרמלית ומקום פטור, ומה הם התנאים שלהם. מהי מטרת העירוב, מה משמשים חוטי העירוב, ומה התנאים ההלכתיים הנדרשים בחוט, בעמוד ובלחי.

שיעור זה נמסר פעמים רבות במקומות שונים לגילאים שונים וברמות שונות, ככל מקום בהתאם לציבור המשתתף בו. ובס"ד בכל מקום הציבור מגלה התענינות רבה ותועלת גדולה, מרבנות המציאות הקיימת ברחובותינו, על מה אנו סומכים לטלטל, ומדוע במקומות רבים אנו לא מטלטלים. כיצד רואים על העירוב אם הוא בנוי ברמה מהודרת או ברמה פשוטה, וכיצד שינוי קטן בקשירת החוט, יכול לפסול ח"ו את העירוב כולו.

במקביל לשיעורים שנמסרו לצעירים, נמסר שיעור לאברכים בשיבת מיר בירושלים, לחבורה שלומדת הלכות עירובין. השיעור התמקד בנושא הנלמד, בדיני רשות הרבים ברחובות בזמנינו, ובמיוחד בהגדרת נושא הפילוש ברחובות שבתוך הערים, ודיני שישים ריבוא עם ההוראה המקובלת מגדולי ההוראה.

שיעור נוסף נמסר ככולל אברכים באשדוד. לחבורה שלומדת מסכת עירובין, ועוסק כעת בלימוד פרק "הדר". השיעור התמקד בנושא עשיית השכירות בזמנינו, מיסודות הדינים במעשה קנין השכירות וסיבת היתר, ועד הפתרונות הנעשים בימנינו, כיצד מסבירים לגוי, ואיזה זכות שוכרים ממנו. מהו הפתרון שמפקדים חפץ אצל הגוי, ואיך מתמודדים עם החשש שהוא ירוק את החפץ. מה ההלכה בענין השכירות מהמשטרה, ובאיזה מצב יכולה להועיל שכירות מחברת החשמל, ועוד.

להזמנת שיעורים לכלולים ולקבוצות, לקעמפים ולכיתות,

נא לפנות למל' 054-8483320.

ההתעוררות המתפשטת בעקבות המשחק החדש

בעקבות הוצאת המשחק החדש "עירוביה" של "מוקד העירוב", העוסק בנושא השכירות, מאות משפחות נחשפו להבנת הענין בצורה מוחשית ביותר, מהילדים הקטנים ועד הגדולים וההורים, כולם נהנים מהתחיות להיות המנצחים הראשונים שמצליחים לעשות "עירוב" בבנין, באופן שכולם יהודים הראויים להשתתף בעירוב.

התוצאות החיוביות כבר ניכרות במענה הטלפוני, המודעות בנושא השכירות מגוי ומומר בכשרות העירוב, צובר תאוצה רבה בשבועות האחרונים, אברכים רבים מתקשרים לעורר על דירות שגרים בהם אנשים שאינם מודים בעירוב, והעיריות של הציבור גוברת מאוד בימים אלו. במוקד העירוב מציינים גם על שינוי מיוחד בצורת השאלות שנשאלות בנושא זה, שהשואלים מבררים ושואלים על החלק ההלכתי, האם אדם כזה אוסר, והאם במצב פלוני צריך לשכור, כיצד שוכרים, ואיך אפשר לחלק את העירוב. ולא סתם מודיעים את המידע.

בדיקת הצרות של דירות נופש, פיתוח המאגר

בשבוע האחרון הגיע אחד המתנדבים המסייעים למוקד העירוב בנסיעות לבדיקת עירובים, ויצא עם הבדוק אל אזור הצפון, כדי לבדוק מקומות שמיועדים להשכרה, לראות אם ההיקף של החצר כשר כהלכה, שיוכלו המתארחים לטלטל בחצר, גם בישובים שאין לסמוך על העירוב הכללי של הישוב. הם היו בכמה ישובים, ובדקו עשרות מקומות. אבל המצב הכללי הוא שההצרות אינן מוקפות כהלכה, גם במקומות שמצדדיהם שמשכירים חצר סגורה, ברוב המקומות היא סגורה רק מהצדדים הקדמיים כדי למנוע הזיק ראייה, אבל מהצד האחורי משאירים פתוח כדי להשקיף על הנוף ולהנות מהאוויר, ולגבי דיני הטלטול בחצר זה לא מועיל, כיון שמדרבנן צריך שהמקום יהיה מוקף מכל ד' רוחות, [זה יסוד הדין שכתוב במשנה הראשונה בעירובין, שמקום שיש לו ג' מחיצות כמו מבוי שאינו מפולש, צריך תיקון או סגירה ברוח רביעית. וכל פירצה אוסרת לפי הכללים בשו"ע (סי' שס"א ושס"ב)].

הצרות המוקפות בקייננס רק מהצד הקדמי

מתוך המקומות שנבדקו, היו מספר מקומות המוקפים כדן, והבודק רשם אותם במאגר, על מנת לתת מענה לציבור החורדי, המבקש לקיים את השבת כהלכתה, ולהימנע מחשש של טלטול במקום האסור. המציאות כיום שגם במקומות שמתארחים חרדים, אין ידיעה מספיקה לדעת מהו עירוב מהודר, ולכן אין דרישה להשקיע בעירוב, אלא מספיק שהאחראי אוהר על דעת עצמו שהעירוב מהודר, ואנשים בטוחים שאפשר לסמוך עליו, גם כאשר המצב של העירוב ירוד מאוד, שלא היו מכשירים אותו אפילו בכשרות הגילה, ק"ו שלא בכשרות הראויה לנשים ובנים של משפחות בני תורה ואברכים.

בדברים אלו אנו חוזרים ומלמדים, לצערנו כל מי שהתעסק בבדיקת העירובים בישובים יודע, יש ישובים שהעירוב בהם פסול ממש, ויש ישובים שהעירוב אינו פסול ממש, אבל הוא מסתמך בכמה דברים על שיטות שלא נפסקו מעיקר הדין, דברים שגדולי ההוראה הורו לאסור לטלטל בעירובים כאלו, ולכן חובה עלינו להישמר ולא להכניס את בני משפחותינו לנסיון, לא להביא אותם לשבת למקום שאסור לטלטל בו, לא להביא את הישיבות למקום שאינן ברמת הכשרות הראויה לנו ע"פ הוראות הפוסקים,

חצר שאינה מוקפת אסורה לטלטול

אלא לברר מראש מהו המקום הכשר, ורק אליו ניתן לנסוע לשבת. גם אם כעת מספר המקומות הם מעטים, עלינו להצטמצם אל מקומות אלו, וע"י שנדרוש מהמשכירים, והם ישמעו שחסרון העירוב באמת מונע מאנשים לשכור את המקום, ודאי שיהיו רבים שיעטרפו לסדר עירוב כשר.

בשלב זה הצוות עובד על המאגר הכשר, כדי להרחיב את האפשרויות, וגם לספק מידע מעודכן ומורחב, מידע שיוכלו גם נושאים נוספים בכשרות, כגון כשרות מוני מים, מוקד מצב שבת, ועוד.

מי שיכול לסייע בענין המאגר לתיוון דירות כשרות לתועלת הרבים, נא לפנות למל' 0548483320. ניתן לסייע בכמה אפשרויות, גם בפניות טלפוניות מהבית.

המצב העגום בעירובי הישובים ומקומות נופש

במהלך הבדיקה של המתחמים הסגורים כדן. ננסנו לבדוק גם את ההיקף של אחד הישובים בצפון, שלאחרונה היו משפחות חרדיות שהתארחו בו והתקשרו לברר עליו, אך

חוט העירוב מושך באמצע כלפי מטה

למוקד לא היה מידע ברור לענות על אותו מקום, כיון שהוא לא נבדק. באופן כללי "מוקד העירוב" מעודכן גם משאר מערכות העירובים, והמציאות היא, שיישובים שעד היום לא ידוע על מצב כשרותם, בדרך כלל יש בהם בעיות המורות. וכך המשיב ענה לאברך ששאל, שכפי הנראה אין אפשרות כלל לסמוך על העירוב, אך הדגיש שאין ידיעה ברורה, כיון שהמקום לא נבדק. האברך הסתפק האם לחשוש עד כדי כך אפילו שהוא במצב דחוק מאוד, שכבר נמצא שם עם משפחתו, או לתלות ש"מסתמא יש עירוב". איננו יודעים מה הוא

ההתקדמות והאת מלמדת אותנו שאכן הוצאת המשחק היא פרק בלימוד הלכות עירובין. אמנם המשחק מעניין מצד עצמו, ויכול להיות בשורת המשחקים המרתקים לגיל הצעיר, מצד היותו משחק מעניין. אבל מבחינתנו זו עבודת קודש של החדרת קיום ההלכות. וגם מצד האברכים, כל אדם שמעונין להקנות למשפחתו מושגים ערכיים בעירוב, בצורה מעניינת וחיונית, ירכוש את המשחק החדש, ויראה בו תועלת רבה.

יש לציין שהמשחק בנוי בצורה שאינה דורשת ידע בהלכות עירובין, כדי שהמשחק יתאים לכלול, והיה קל ונעים לשחק בו. אבל מושגי היסוד והמונחים שמשמשים את המשתתפים במשחק, הם קנין עצום שמחדיר את הענין בצורה מקצועית ביותר, לכל גיל ולכל המשפחה.

האם אפשר לברך על עירובי הצרות בזמנינו

שאל השואל, אם כך האם הוא יכול לברך על עשיית העירוב. המשיב נהר בהוראתו, ואמר שבזמנינו תמיד עושים את העירוב בלי ברכה, מחשש שיש כבר איזה עירוב, ושמוא הוא מועיל לאיזה שיטה, ואע"פ שאין לסמוך עליו כדי לטלטל, מ"מ לענין ברכה אומרים ספק ברכות להקל, ולא מברכים מספק. אבל השואל טען שבמקרה זה כיון שאין איתם עוד מישהו שעושה עירוב, והמתחם הזה אינו בתוך ישוב ואין עירוב כלשהו מסביבו, א"כ במקרה הזה העירוב הוא ודאי ואפשר לברך על עשייתו. אך המשיב עדיין אמר לו שאינו רוצה לומר לברך, וצריך להתבונן, ולבדוק טוב שאין שום צד שיש כבר עירוב, כדי להתיר לברך עליו. השואל לא הסתפק בתשובה כזו, ורצה לברך. חשב המשיב והעלה רעיון, אולי מישהו יהיה לפניו, הניח חבילת מצות באיזה פינה בבנין כדי שיהיה עירוב הצרות לכל השנה, ואולי אפילו אמר למשכיר שזה עירוב למתחם שלו, שע"ז יוכל לומר לאנשים שיש עירוב. ואחרי שהוא הניח עירוב שיחול גם מכאן ולהבא, וזה מועיל מדין זכין לאדם שלא בפניו (משנ"ב סי' שס"ו), א"כ אי אפשר לברך כעת על עשיית עירוב חדש, כי כבר כולם מעורבים. אך גם בזה לא נתיישבה דעתו של השואל, וטען כי זה מקום חילוני ומסתמא לא הניחו בו עירוב [וצ"ע לדינא עד כמה צריך לחשוש שהניחו כבר עירוב, ועכ"פ לשאול את המשכיר].

שכרו מבעל הדירה, ומת ובה היושב במקומו

מבין השאלות שהגיעו למוקד, הגיעה שאלה מאחד מתושבי העירובים השכונתיים בבני ברק, שהיה לו שכן חילוני בבניין, ועשו ממנו שכירות כדי לפני הרבה שנים. כעת השכן מת, ובניו ירשו את דירתו. האם צריך לעשות שכירות חדשה, או שהשכירות הקודמת ממשיכה.

והנה בשאלה זו יש כמה מקרים שונים שיכולים להיות, והדינים בהם שונים. א. השאלה הראשונה שהשואל התכוון לשאול, האם השכירות מההורים מועילה גם כלפי היושב. והנה אם השוכר שכר סתם ולא אמר לכמה זמן הוא שוכר, ודאי שהשכירות מתבטלת ברגע שחל שינוי בבעלות, אבל באופן שקבעו זמן שהשכירות תחול לעשרים שנה וכדומה, הכריע המשנ"ב (סי' שפ"ב ס"ק ב"ו) שהשכירות אינה מתבטלת, והיא ממשיכה גם ליושב שבא מכוחו. וא"כ צריך לברר כיצד עשו את השכירות הראשונה.

האם מועיל שלוקחים לחמניות ממקום אחד

לאחר מכן תוך כדי שיחה, הסתפק השואל שמוא המשפחה שאוכלת בנפרד, לוקחת את הלחמניות מהמטבח משל כולם, כי בלחמניות אין בעיות כשרות מיוחדות, כמו בתבשילים שמגיעים למטבח במקום כזה. וא"כ כיון שהם לוקחים את הפת ממטבח אחד, אינם צריכים עירוב, וממילא גם אם מניחים עירוב אי אפשר לברך עליו.

והנה הדין הזה שאם כולם אוכלים ממטבח אחד אינם צריכים עירוב, נאמר בשו"ע רק לגבי בנים שמקבלים פרס מאביהם ואוכלים בחדריהם, או תלמידים שמקבלים מחרב שלהם, אבל שאר קרובים וידידים שמקבלים שבת אחת מבעלי האירוח, אין להם היתר זה וצריכים לעשות עירוב (משנ"ב סי' ש"ע סק"ו), וע"ש עוד תנאים בדין זה.

אמנם יש שאלה נוספת, שגם אם צריכים עירוב, הרי הלחמניות שהובאו עבור כולם, ייחשבו מיד כעירוב, ושוב אין צורך לערב, ומי שעושה עירוב אסור לו לברך עליו.

ב. אבל המשיב אמר לשואל שיש לדון להתיר מחמת סיבה אחרת, והשאלה האם אחד מהבנים היורשים יגור שם ויהיה שם בשבתות. בדרך כלל היורשים מסודרים בדירותיהם, ואינם עוברים לגור בדידת היורשים, ואז אינם אוסרים. אמנם בגמ' ובשו"ע (סי' ש"ע סק"ף ד') כתוב שאדם שדירת יורש אותו אדם אחר, צריך עירוב אם היורש, ואם לא עירבו איתו הוא אוסר את העירוב, וא"כ הוא הדין כשהיוורש מומר שאי אפשר לערב איתו הרי הוא אוסר. אבל דין זה הוא רק כאשר היוורש בא לגור בדירה, כמבואר בשו"ע שם שכתב וז"ל, והוא שבא היוורש בבית מורישו". וכן מבואר לגבי גוי (בסיומ' ש"פ"ג) שאם הוא אינו גר בביתו בשבת, אינו אוסר את העירוב, [אלא שיש כמה תנאים שלא יהיה במצב שיתכן שיבוא בשבת]. לכן באופן שהיוורשים אינם אומרים לגור בדירה זו, ולא יהיו בה בשבת, אינם אוסרים.

ג. במקרה הנזכר, היורשים לא היו אומרים לגור שם, אבל באותו שבוע הם ישבו שבעה, והיה חשש שהם ישארו לאותה שבת. וכאן נשאלה השאלה האם זה שהם נמצאים שבוע אחד, יאסור את העירוב לשבוע זה.

בענין זה יש דין נוסף בשו"ע (סי' שפ"ד ס"א) שגוי שנכנס לשם אכסנאות, אם אינו רגיל לבוא, אינו אוסר עד לאחר שלושים יום. ואם רגיל לבוא, הרי הוא אוסר מיד. וכתב המשנ"ב (סק"א) שלא דוקא נכנס לשם אכסנאות, אלא שלא נכנס לשם לקבוע דירתו שם, רק להיות לזמן קצר. וזה הדין שאורח אינו אוסר בתנאים מסוימים. במקרה הנזכר, היוורש לא היה רגיל לשהות בבית הוריו בשבתות שלמות שחשבו יורשים, וגם אם הגיע לביקור, היה ביקור בלבד שלא היה לזה שם דירה, וא"כ כעת שהוא נמצא רק שבעה ימים, והרי הוא כאורח שאינו רגיל לבוא, ונמצא לימים ספורים פחות מל' יום. לכן אינו אוסר את העירוב.

ג. במקרה הנזכר, היורשים לא היו אומרים לגור שם, אבל באותו שבוע הם ישבו שבעה, והיה חשש שהם ישארו לאותה שבת. וכאן נשאלה השאלה האם זה שהם נמצאים שבוע אחד, יאסור את העירוב לשבוע זה.

בענין זה יש דין נוסף בשו"ע (סי' שפ"ד ס"א) שגוי שנכנס לשם אכסנאות, אם אינו רגיל לבוא, אינו אוסר עד לאחר שלושים יום. ואם רגיל לבוא, הרי הוא אוסר מיד. וכתב המשנ"ב (סק"א) שלא דוקא נכנס לשם אכסנאות, אלא שלא נכנס לשם לקבוע דירתו שם, רק להיות לזמן קצר. וזה הדין שאורח אינו אוסר בתנאים מסוימים. במקרה הנזכר, היוורש לא היה רגיל לשהות בבית הוריו בשבתות שלמות שחשבו יורשים, וגם אם הגיע לביקור, היה ביקור בלבד שלא היה לזה שם דירה, וא"כ כעת שהוא נמצא רק שבעה ימים, והרי הוא כאורח שאינו רגיל לבוא, ונמצא לימים ספורים פחות מל' יום. לכן אינו אוסר את העירוב.

מתי צריך עירוב הצרות ושכירות כשנמצאים שבת אחת

שאלה נוספת שהגיעה למוקד ממתחם "אכויב" ליד ראש הנקרה, שיש בשאלה זו כמה הלכות מצויות מאוד במתחמי נופש. ביום שישי התקשר אחד מתוך קבוצה שהגיעה למתחם לשבת, ובירר מה כשרות הדיקא של המחיצות, המשיב ענה לו מה צריך לסדר, כדי שיהיה מותר לטלטל בתוך המתחם, ולאחר מכן שאל השואל שתי שאלות. א. האם הם צריכים להניח עירוב הצרות בין כל האורחים. ב. האם הם צריכים לשכור מהגוי שנמצא שם לצורך עבודה במקום, כיון שהגוי נמצא שם בחדר כל השבת.

לכן אמר המשיב לשואל, שילך ויגביה את הלחמניות עבור כולם, יעשה אותם לעירוב הצרות, וכן יעשה שכירות מהגוי. [ואם לא מסתדר לעשות שכירות, היה שם סיבה להתיר ע"ז יזכו הפת לשיכור ולקטנו, כמבואר בשו"ע (סי' שפ"ב ס"ב) ובמשנ"ב ס"ק מ"א].

נסיים בשאלה נוספת מצויה מאוד. אברך שכר דירת נופד, מבעה"ב שאינו שומר תומצ'ע, ושאל האם מותר לו לטלטל בחצר, או שצריך לעשות שכירות והנה בפשטות מומר אינו אוסר כשיש רק יהודי אחד, אבל יש לחשוש במצב שהוא אדם מסורתי, שמוא אינו מחלל שבת בשו"ע (שם סעיף י"א) לגבי חבורה שמסובים על השולחן, שיכולים דוקא ביטול רשות], ולכן שיעשה עירוב הצרות, ופטור מלעשות שכירות. אלא שבאופן זה פטור גם מעירוב, משום שאם בעה"ב יהודי, הרי האורחים טפחים אליו. אבל האברך הוסיף ושאל, שהמשכיראמר לו שיתכן שיגיע לפני שבת עוד דייר לדירה השנייה, והנה במצב כזה ישנתה הדין, כי אז הם יהיו שני יהודים עם בעה"ב, ואם בעה"ב נחשב מומר, האורחים אינם טפחים אליו (שעה"צ סו"ס ש"ע), וא"כ צריכים עירוב הצרות ביניהם, וממילא צריכים גם שכירות מבעה"ב. ויש לדון האם השכירות לעבור דרך הצר, מועילה באופן הלקי ובאיזה מצב ואכמ"ל.

והנה שתי השאלות קשורות זו לזו, משום שמבואר בשו"ע, שהדין שצריך לערב עירובי הצרות, הוא רק אם יש משפחות שאוכלות בשני חדרים נפרדים, אבל אם כולם אוכלים בחד אחד [טרקלין אחד], הרי הם כמו אחד אפילו אם ישנים בחדים נפרדים [משום שמקום פיתא עיקר], ואינם צריכים לעשות עירוב הצרות (שו"ע סי' ש"ע ס"ה). והדין שצריך לשכור מהגוי, הוא רק אם יש שני ישראלים שאוסרים זה על זה, והיינו באופן ששוקקים לעשות עירוב הצרות, אבל אם יש רק יהודי אחד, או כמה יהודים שנחשבים כאחד [כגון שאוכלים בחדר אחד], הגוי אינו אוסר עליהם, כי בזה לא גזרו חז"ל (שו"ע סי' שפ"ב ס"א). לפ"ז אם כולם אוכלים בחדר אחד, לא צריך עירוב הצרות, וה"ה שלא צריך שכירות מהגוי. אבל אם יש שני חדרים אכילה, צריך עירוב הצרות, וממילא צריך ג"כ שכירות מהגוי [או היתר אחר ע"ש שיכור ולקטנו וכדומה].

ההרשמה לסיוור בעירובין במל' 055-678-33-23

הסיוור יערך בעו"ה בבני ברק רח' הרב כהנמן בשבוע פרשת בחוקותי, כ"א אייר, דמי השתתפות 10 ש"ח בשעות בין הסדרים, במשך כשעה וחצי 15:2 – 15:3 בצהריים. **הציבור מוזמן לנצל עכשיו את ההזדמנות של סיוור ברמה גבוהה**

בשבועות אלו מתקיימות מכירות מרכזיות של החוברות והספרים על ההלכות האקטואליות בעירובים בזמנינו ככוללים הלומדים מסכת עירובין. להזמנות מרוכזות 0548483320 דרושים אנשי מכירות בתמורה, לטל הנ"ל המעוניין יפנה לטל הנ"ל

לברורים בנושאי עירובין, וכן לתרומות וסיוע בהפצת הגליון:

